

Egil M. Kristiansen med kassetter der han har intervjuet stangesøkninger som har opplevd krigen. Foto: ERLING NOREN

103268

Aktuell krigs- bok fra Stange

Den 9. april 1940 gikk tyske soldater til angrep på Norge. Neste år skal dette dystre 50-års jubileet markeres over

hele landet. Da kommer også historielaget i Stange med ei bok om de dramatiske aprildagene.

HA: Erling Noren

— Vi har helt siden 1982 samlet materiale om krigen, først og fremst fra Stangebygda. Vi har fått inn enormt mye historisk stoff. I tillegg har vi intervjuet nærmere 100 personer som opplevde krigstida, forteller Egil M. Kristiansen i historielaget.

Sammen med Egil Vestjordet og Bjarne Lien, har Kristiansen drevet et omfattende innsamlingsarbeid. Arkiver er blitt saumfart. Dokumenter studert. Avisutklipp gjennomgått. Og nå er flere bøker planlagt å komme.

Den første boka tar for seg krigshandlingene i 1940 med utgangspunkt i Stangebygda. Boka skal være klar til 50-års jubileet i 1990. Forfatter blir Egil M. Kristiansen. Senere kommer det også bok om hjemmefronten i Stange.

NEDDOPA SOLDATER

En av dem som er blitt intervjuet er Kåre Simensen fra Vang, men som nå bor i Romedal. Kristiansen forteller:

— Kåre og Arne Andersen (også fra Vang) var blitt mobilisert. De stod på vakt om kvelden den 9. april i Tingvoll-krysset i Stangeby-

en. Oppgaven deres var å kontrollere biler på veg nordover fra det hærtatte Oslo. Trafikken var stor av folk som evakuerte.

Plutselig stoppet en bil med tre tyske offiserer og en buss med tyske soldater. De fikk avvæpnet både Simensen og Andersen, samt sersjant Arne Nordskogen fra Løten. De tre ble deretter kempet inn i bus- sen med tydeligvis neddopa tyske soldater. Det ble et sjokkartet møte med krigen for de norske soldatene.

Ferden gikk mot Hamar. De tre hedmarkingene var usikre på hva som kom til å skje med dem. Risikerte de å bli skutt på av norske styrker? Eller kom tyskerne til å gjøre det av med dem? Mange tanker svirret i hodet.

— Og denne historien kan folk lese mer om i boka som kommer neste år, sier Kristiansen.

OPPLEVD KRIGEN

Mye av det historiske stoffet er foreløpig lite bearbeidet. Kristiansen forteller at det viktigste til nå har vært å samle inn materialet, for at det ikke skulle gå tapt for ettertida. Særlig viktig har det vært å intervjue folk som sjøl har opplevd krigen.

— Vi har for eksempel fått inn en del stoff som forteller om en russisk fangetransport med tog. Mange av russerne klarte å hoppe av toget på strekningen fra Minnesund og opp gjennom Stange. Flere av dem virret rundt i dager og uker. Mange av dem ble tatt av tyskerne, men noen fikk også hjelp av nordmenn til å komme i sikkerhet. Stangesøkninger havnet i tyske konsentrasjonsleire på grunn av hjelpearbeidet, forteller Kristiansen.

FLYKTINGTRANSPORTEN

Flyktingtransporten stod sentralt i Stange under krigen. Mange nordmenn måtte flykte til Sverige. Folk kom fra Oslo med tog og gikk av på stasjonen på Tangen eller Stange. Der ble de møtt av lokal-kjente folk, som fikk bragt flyktningene over til Glåmdalen, for videre ferd østover med grenseløser til Sverige.

At Milørg-arbeidet kommer til å bli viet oppmerksomhet i bøkene til historielaget i Stange, skulle nærmest være unødvendig å fortelle. Her er det samlet inn mye stoff av stor interesse.